

POSTANOWIENIE

Dnia 14 października 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

w sprawie ze skargi M. J. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w W.

z dnia 23 listopada 2009 r., sygn. akt V Cz (...), wydanego w sprawie

z wniosku M. J.

przy uczestnictwie Skarbu Państwa – Ministra Transportu, obecnie Ministra Infrastruktury

o nadanie klauzuli wykonalności,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 października 2010 r.,

- 1) odrzuca skargę;**
- 2) nie obciąża skarżącego kosztami postępowania ze skargi.**

Uzasadnienie

M. J. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w W. z dnia 23 listopada 2009 r., którym oddalono zażalenie wnioskodawcy M. J. na postanowienie Sądu Rejonowego w W. odmawiające nadania klauzuli wykonalności wyrokowi sądu administracyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Institucja procesowa skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest ściśle powiązana z przepisami prawa materialnego o odpowiedzialności cywilnej Państwa za szkodę wyrządzoną przez wydanie

prawomocnego orzeczenia, które przewidują konieczność uzyskania prejudykatu, wydanego w odpowiednim postępowaniu, potwierdzającego, że orzeczenie sądowe, które wyrządziło szkodę, zostało wydane z naruszeniem prawa.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w niniejszej sprawie została wniesiona w dniu 30 grudnia 2009 r., a więc w nieobowiązującym już stanie prawnym. Zgodnie bowiem z ustawą z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 155, poz. 1037), która weszła w życie z dniem 25 września 2005 r., zostały zmienione przepisy w zakresie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, jak również – powiązany z tą instytucją – przepis prawa materialnego o odpowiedzialności cywilnej Państwa za szkodę spowodowaną wydaniem prawomocnego orzeczenia sądu (art. 417¹ § 2 k.c.). Według art. 424¹ § 1 k.p.c., w nowym brzmieniu, można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem jedynie prawomocnego wyroku kończącego postępowanie w sprawie. W postępowaniu nieprocesowym, zgodnie z art. 519² § 1 k.p.c., można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia co do istoty sprawy sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie. Natomiast według art. 767⁴ § 3 k.p.c. w sprawach egzekucyjnych skarga kasacyjna o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie przysługuje. Według znowelizowanego art. 417¹ § 2 k.c. jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Nowelą dodano również art. 424^{1b} k.p.c. zgodnie z którym w wypadku prawomocnych orzeczeń, od których skarga nie przysługuje, odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem można domagać się bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi, chyba że strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych.

Uwzględniając powyższe regulacje uzyskanie prejudykatu stwierdzającego, że prawomocne orzeczenie, które wyrządziło szkodę jest niezgodne z prawem, jest warunkiem dochodzenia odszkodowania od Skarbu Państwa tylko w przypadku tych orzeczeń sądowych, co do których można wnieść skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, tj. wyroków, postanowień w postępowaniu nieprocesowym orzekających co do istoty sprawy kończących postępowanie w sprawie oraz innych orzeczeń w stosunku do których przepisy szczególne przewidują możliwość

wniesienia takiej skargi, np. w art. 1148¹ § 3 k.p.c., czy art. 1151¹ § 3 k.p.c. W przypadku pozostałych prawomocnych orzeczeń – co których nie jest dopuszczalna skarga o stwierdzenie ich niezgodności z prawem – nie jest konieczne uzyskanie takiego prejudykatu jako warunku dochodzenia odpowiedzialności odszkodowawczej od Skarbu Państwa.

Według znowelizowanych przepisów skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądu w przedmiocie klauzuli wykonalności jest co do zasady niedopuszczalna, gdyż można ją wnieść tylko w przypadkach, gdy przepis szczególny wyraźnie tak stanowi. Zgodnie bowiem z art. 767⁴ § 3 k.p.c. w sprawach egzekucyjnych skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie przysługuje. Wprawdzie postępowanie klauzulowe jest postępowaniem specyficznym w tym sensie, że stanowi swego rodzaju pomost pomiędzy postępowaniem rozpoznawczym i egzekucyjnym, to jednak przyjęć należy, że jest objęte normą zawartą w art. 767⁴ § 3 k.p.c. Wniosek ten wynika z wykładni systemowej. Postępowanie klauzulowe jest zaliczone według systematyki kodeksu postępowania cywilnego do postępowania egzekucyjnego. Art. 767⁴ § 3 k.p.c. zawarty jest, podobnie jak przepisy o postępowaniu klauzulowym, w części trzeciej kodeksu postępowania cywilnego, zatytułowanym „Postępowanie egzekucyjne”, w tytule I zawierającym przepisy ogólne, w dziale I dotyczącym organów egzekucyjnych, ich właściwości oraz postępowania w ogólności. Postępowania klauzulowego będzie więc dotyczyła część przepisów tego działu, w szczególności dotycząca wnoszenia środków odwoławczych – zażalenia i skargi kasacyjnej (art. 767⁴ § 1 i 2 k.p.c.) oraz obecnie także skargi na stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Przekonuje o tym także treść przepisu szczególnego – art. 1151¹ § 3 k.p.c., w którym przewidziano możliwość wniesienia takiej skargi na postanowienie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności orzeczeniu sądu zagranicznego. Przepis ten byłby zbędny gdyby możliwość wniesienia takiego środka wynikała z przepisów ogólnych dotyczących postanowień w przedmiocie klauzuli wykonalności.

Powołana na wstępie ustawa z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze nie zawiera przepisów przejściowych dotyczących skarg o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnych orzeczeń wniesionych przed dniem wejścia w życie tej ustawy. W związku z powyższym ma zastosowanie generalna zasada dotycząca działania nowych przepisów procesowych, a mianowicie, że należy je stosować od chwili wejścia ich w życie. Zastosowanie wobec wniesionej skargi nowych

przepisów procesowych powoduje, że sytuacja skarżącego jest korzystniejsza, gdyż w tym przypadku odpada konieczność uzyskania prejudykatu w celu dochodzenia od Skarbu Państwa odszkodowania za niezgodne z prawem orzeczenie sądu.

Uwzględniając powyższe skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia podlegała, jako niedopuszczalna, odrzuceniu (art. 424⁸ § 1 k.p.c.). O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art.424¹² k.p.c. Zastosowanie art. 102 k.p.c. było uzasadnione tym, że odrzucenie skargi było wyłącznie konsekwencją zmiany stanu prawnego, jaki nastąpił już po wniesieniu skargi o stwierdzeniu niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądu.